

ster Slavy je vlado zagovarjal, kolikor je mogel; poljski poslanec Groholski pa je nadejanje izpovedal, da avstrijski orli nikoli več ne zapustijo Bosne in Hercegovine, kar je nemškimi liberalcem pod nos pokadilo, ki še vedno želijo, naj bi ovi dve deželi zopet prišle pod turškega sultana. — Državni zbor bo sklican proti koncu novembra; Slovani ga komaj uže čakamo, da bi naši poslanci priliko dobili braniti narodnjake zlasti slovenske, kateri od strani nemških liberalcev preganjanje trpijo; takó so c. k. adjunkta Gregorina v Litiji djali v preiskavo, ker je pruskim kričačem žaljivo kroljenje znane pesni: „Wacht am Rhein“ zameril in ker rajši govori slovenski, kakor nemški. Zarad takšnih grehov mora vrli adjunkt preganjanje trpeti. Tudi pa še ministri zastran šolstva na Slovenskem niso ničesar storili tega, kar jim je bil državni zbor naložil; še nasprotno so ravnali, ker so za Kranjsko postavili šolskega nadzornika, ki ne zua nič slovenski itd. — Nagodba dežele Ogerske s Hrvatsko bila je v državnem zboru v Budimpešti sprejeta. Iz Bosne je 300 mohamedanov šlo romat v Meko, h grobu Mohamedovemu! V Mostaru v Hercegovini je razsajala grozna nevihta, več hramov je podrli, ljudi usmrtila in za 200.000 fl. škode učinila.

Vnanje države. Poslaniku sv. očeta Leona XIII. slavno znanemu kardinalu Jakobiniu je se posrečilo z rusko vlado sklenoti nekšno nagodbo, vsled katere bo vendar preganjanje katoličanov na Ruskem prenehalo. Bog daj! — Tem hujše razsajajo freimaurerji in Judje na Francoskem zoper sv. katoliško Cerkvo. Izgnali so uže 5000 menihov in zatrli 400 samostanov; sedaj hočejo se lotiti še škofov in svetnih duhovnikov! — Nemškemu cesarju Viljelmu je 40.000 katoličanov doposlalo prošnjo, naj odjenja od „kulturne borbe“. Toda ni upanja, da bo njej skoraj konec storjen, čeravno socialisti uže povsod žugajo z revolucijo. Bavarski kralj se malo zmeni za vladanje, tem več ga skrbi umetelnost; sedaj hoče samo za-se postaviti teater na nekem otoku Kiemskega jezera, ki bo stal svojih 40 milijonov goldinarjev. — Italijani so v Milanu razkrili spomenik tistim možem, ki so pri Mentani bili od papeževe vojske tepeni in umorjeni, ker so hoteli v Rim vdreti; pri tej priliki je bil tudi stari Garibaldi navzoč in mnogo francoskih republikancev ter so bili uzrok, da so Milančanje navdušeno klicali: „živela republika francoska, živela republika italijanska!“ Kraljevi uradniki, policaji in vojaki se niso upali niti besedice črhnoti — hudo znamenje za kralja! Jednako gorijo za republiko tudi Španjolci. — Angleška vlada skuša si pomagati zoper Irce s tem, da je 6 najimenitnejših vodjev irskih pred sodnike pozvala; v južnej Afriki bil je zopet srdit boj, v katerem so se Angleži komaj ubranili divjim Bazutom! — Turški sultan še se vedno kuja predati Ulecinj slovanskim sokolom Črnogorcem, akopram mu tudi Grki žugajo z vojsko. Greška narodna skupština

je sklenola 160 milijonov na posodo vzeti in z vojsko udariti v Tesalijo in Epir. — Perzijanecem je se posrečilo Kurde vstajnike premagati. — Rusi v Vladivostoku so zgrabili kitajskega ogleduha ter izvedeli, da se bodo težko ognili vojski zoper Kitajce. Japonci pa so ustanovili morsko parobrodno društvo, ki bo redno vozilo od Japonskega do Benetok v Italiji in zopet nazaj. — Severna Ameriki dobi meseca marca 1881 novega predsednika; izvoljen je republikanec general Garfield.

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

V. Burno in osodepolno leto 1848 našlo je dr. Magdiča v Ormoži kot mladega zdravnika. Dne 15. marca tistega leta je avstrijske narode naglo in nepričakovano osrečila „ustava“. Zgodilo se je, kakor bi z nebes padla. „Naš starosta“ velečislani dr. Bleiweis to srečo Slovincem v VI. tečaju „Novic“ v 12. rdečo obrobljenem listu dne 22. sušca 1848 takole naznanjuje: „Slava, Slava našemu presvitlему cesarju Ferdinandu prvemu, Bog živi cesarja Ferdinanda, katerega ime za večne čase z zlatimi črkami v zgodovinskih bukvah zapisano stoji, zakaj dobrote, neizrečene dobrote, ktere so Oni 15. dan tega meseca vsem svojim ljudstvom dodelili, so takšne, kakoršnih nam noben poprejšnji avstrijski cesar ni bil podaril. Te dobrote bojo zadele vsakega podložnika in nam bojo polajšale marsiktere težave našega življenja“. Novice nadaljujejo potem razlagati te dobrote, ki so bile s kratkimi ogromnej večini ljudij nerazumljivimi besedami izražene: „ustava, svoboda tiska, narodna straža (Constitution, Pressfreiheit, Nationalgarde). Cesar so dovolili novo vladanje, to se imenuje „konstitucija“. — Odsihmal bomo smeli brez ovinikov in zadržkov vsako resnično krivico očitno razglasiti, usta nam niso več zavezana t. j. „svoboda tiska“. Meščani in odrasčena šolska mladost bo imela posebno obleko in orožje — „narodno stražo“, da bo mir svojega doma varovala. Ob 5. uri popoldne so svitli cesar te sloboščine svojim narodom podelili in telegraf jih je ko blisk hitro razglasil po vseh pokrajinah. Še po mestih je malo ljudij razumelo, kaj je „konstitucija“; še beseda bila jim je celo tuja. Živo se spominjam večera 15. sušca 1848, kako se je v Gradci vršil. Bil sem tisto večer v stanovanji slovenskega rojaka v Murski ulici blizu velikega trga v tretjem nadstropji. Obilno ljudij bilo je v teatru, ko prvi oddelek mine, dobi „governer“, — tako so cesarskega namestnika imenovali, — telegram iz Dunaja v teater, ker tam je bil pričujoč. On ga prebere in mahom zbranej množini naznani: „Njih veličanstvo cesar svojim narodom podelijo: „konstitucijo, nacionalgardo, svobodo tiska“. Sedaj je konec igre, vse vre na

ulico, množina vedno rase in se vali proti velikemu trgu, skoz Mursko ulico in dalje naprej; iz sto in sto grl vedno rjova: „Lichter heraus!“ Vivat konstitution — konkskripcijon — konstelacijon“, in Bog zna, kako so zavijali besedo, le pazljivemu poslušanju bilo je mogoče posamezne glasove slišati „Vivat konstitucijon“. Ako se je v glavnem mestu tako ljudem godilo, kako še le na deželi? Slovenskemu kmetu je v tisti dobi trebalo pametnih učnikov, kateri so mu razjasnili, kaj se godi na političnem obzorju, zmešnjava bila je v začetku ogromna. Vse te sloboščine so le premnogi krivo razumeli. Nekteri so mislili: konstitucija — „ustava“ obstoji, da je naenkrat konec tlaki, desetini brez vsega odškodovanja. V nekterih krajih so začeli kmeti hudo razsajati proti gradovom, v kojih je bila posvetna gospodska nastanjena, tudi marsikateri župnik moral je debele požirati, ker znašli so se taki povsod, ki so znali nevedne ljudi hujskati. Mej Dravo in Muro imeli smo lepo število vrljih narodnjakov prav prilično naseljenih; da le nektare imenujem: V Ptui je bil Dav. Trstenjak, pri sv. Urbani Jernej Ciringar, pri sv. Lovrenci Anton Stranjsak, v Radgoni Anton Kreft, v Ljutomeru Dr. Matija Prelog, v Ormoži dr. Ant. Magdič. Vsi ti so slovenskim časopisom dopisovali. Sme se reči: mlajšo duhovenstvo, nekteri učitelji, pa redki uradniki so razumeli, da je treba ljudi o političnih stvareh podučevati in buditi, da jih dogodbe časa nepripravljenih ne najdejo, ker že prvo polovico l. 1848 prišle so trojne imenitne volitve na vrsto. Volitve v začasni deželni, v ustanovni državni in nemški „Frankfurtski“ zbor so se kratko ena za drugo vršile. Ker je ljudstvo imelo tukaj dobre voditelje, nij bilo veliko nereda; tu pa tam so kakega nepriljubnega uradnika nekoliko skregali, enega (g. F. v. L.) eno malo za lase prejeli, pa tudi smešni prizori so se zmes namerili. Tako so se Haložani neko jutro rano vzdignili in se podali v grad Borlski, — Borl sliši sedaj liberalnemu grofu Gundakerju-Wurmbrandu, ki ga je pri zadnjih volitvah Graška trgovinska zbornica v državni zbor poslala, ker še slovenski kmeti zanj niso marali, — da jako nepriljubljenega oskrbnika odpravijo. Oskrbnik še v mehki postelji sladko spi, ko kmetje pridejo; hitro mora vstaniti in z njimi iti. Peljejo ga na bližnji grajščinski brod, zapovejo brodarju, naj ga mahom spravi unkraj Drave; ko je oskrbnik na barni in se ta že na valovih bistré Drave ziblje, mu zabičuejo: „Zdaj pa le idi ti prok... oderuh, pa se ne predrzi kedaj več priti nazaj, še pogledati ne smeš več sem v Haloze. (Dalje prih.)

Smešničar 46. Cigana so pri krađenji dobili. Sodec ga obsodi rekč: „petdeset toplih ti dam odmeriti“. Na to se cigan zelo ustraši, veli: gospod, ali se smem vleči? Sodec pritrdi, misleč, da se

bo cigan na klop vlegel. Toda tat smukne hitro pod klop — tat leži pod leseno stolico.

Razne stvari.

(Od sv. Jurija v Slov. goricah.) Vsestransko se priljudno vabi, da se prijatelji šolske mladine „Tombole in veselice“, katera bo 14. nov. t. j. na Martinovo nedeljo v Pavalečevé hiši, mnogobrojno udeleže. Znesek se obrne v korist šole.

(Veločastiti g. Lovro Herg) mnogozaslužni župnik v Lembahu, narodnjak in pisatelj slovenski, so od svetlega cesarja z najvišjim odlokom od 29. okt. t. l. imenovani za kanonika stolnega kapitela v Mariboru. Čestitamo! Bog živi novega kanonika mnoga leta!

Zavoljo ošpic morali so v Mariboru fantovske šole 1. razred zapreti.

(Mauta v graškem predmestju mariborskem) se oddaja po dražbi najmenje za 3800 na leto.

(V Oplotnicah) konjiškega okraja so na paši zakurili in se greli, ko je 4letna Marija Kvasova tako blizu k ognju stopila, da se je obleka vnela. Otrok je dobil hudih opeklin.

(Hud „bahnwacher“) je na južnem kolodvoru fanta, ki je premog pobiral, zastrašil in s pestjo udaril tako nesrečno, da je 12letni dečko na zuak pal, si vrat zlomil in k priči mrtev bil.

(Pri sv. Ani v Slov. goricah) je sodnija zapreti dala Ano in Janeza Steinfelserja, ker je sum opravičen, da je žena moža in sin očeta ubil.

(Dijaškemu semenišču) je daroval č. g. Franc Slanič, župnik pri sv. Bolfauku, 50 fl.

(Za družbo duhovnikov) sta vplačala čč. gg. Tomanič 1 fl. Sovič 2 fl. letnine.

(Č. g. Vink. Kolar) postavljen je za kaplana v Sevnici.

(Razpisane župnije) so do 8. decembra t. l. Podgorje, sv. Primon, sv. Jernej v Radvanji, sv. Lambert v Skomrih, Sevnica; do 21. dec. Nova štifta in do 22. dec. Lembah.

(Zemlja tresla) je se v Mariboru dne 9. nov. t. l. v jutru ob $\frac{1}{2}$ 8. uri tako močno, da so se stene zibale, zidí pokali, opeke s streh padale; na rotevži v zvoniku je zazvonilo. Potres je dvakrat potegnil od jugo-izhoda proti severo-zahodu. Jednakih poročil došlo nam je od Dobrne, Prihove, Artiča, Ponkve, sv. Marka, Marije snežne, sv. Andraša v Sl. gor. in od Velikenedelje, kder je cerkveni obok med sv. mešo počil, da se skoz špranjo streha vidi. Največ trpela je Hrvatska in v njej Zagreb, kder je skoro vsaka hiša poškodovana, 500 dimnikov je porušenih, preko 1000 opažnih zidov razdevanih, stolna cerkva na večih mestih počena in sesuta, 30 ljudij je ranjenih, 4 so mrtvi; Samobor, Sisek je močno trpel, cerkva v Zelini je se podrla, jednako tudi v Gradčanih, kder je župnika z dečkom ministrantom vred ubilo. Grof Mikšičev grad je razdjan. Strašna podoba sodnega dne!

*) Mesto se je moglo namreč naglo razsvetliti.
Pis.